

СУЧАСНІ НАУКОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ В СФЕРІ КРИМІНАЛІСТИКИ

Гевчук Анастасія Ігорівна

студентка 4-го курсу факультету підготовки слідчих
Інституту кримінальної юстиції
Національного університету «Одеська юридична академія»

ДЕЯКІ АСПЕКТИ МЕТОДИКИ РОЗСЛІДУВАННЯ ЖОРСТОКОГО ПОВОДЖЕННЯ З ТВАРИНАМИ

Незважаючи на величезну кількість випадків жорстокого поводження з тваринами (стаття 299 Кримінального кодексу України), величезна кількість таких злочинів є нерозкритими і таким чином особа залишається непокараною. Адже одне лише криміналізація жорстокого поводження з тваринами і визначення санкції за такий злочин саме по собі не може принести ніякого результату. Жорстокість по відношенню до тварин майже у всі випадках є початком і вектором злочинної діяльності особи, що чітко виражають приклади серійних вбивць.

Найважливіша велика кількість кримінально-правових досліджень на дану тематику, а ще більше кримінологічних, але на жаль майже відсутні дослідження криміналістичні. На мою думку для ефективності даної норми Кримінального Кодексу України необхідне конкретніше визначення методики розслідування жорстокого поводження з тваринами. Бо без ефективної діяльності правоохоронних органів неможлива і превенція таких злочинів. А тому вважаю зазначену тему актуальною. Мета статті полягає у частковому визначенні криміналістичної методики розслідування жорстокого поводження з тваринами, задля повного збирання слідів злочину і підвищення ефективності розслідування вказаних злочинів

Досліджені праці зарубіжних науковців: статті К.Ю. Гаєвської, В.Н. Китаєвої і вітчизняних науковців В.В. Александренко, І.А. Головка, О. Кондратьєвої, В. Копиляна були присвячені переважно розгляду кримінально-правових і кримінологічних питань жорстокого поводження з тваринами, і написані багатьох років тому.

У ст. 1 Закону України «Про захист тварин від жорстокого поводження» зазначено, що таким поводженням вважається знущання над

тваринами, вчинене із застосуванням жорстоких методів або з хуліганських мотивів, а також нацькування тварин одна на одну, вчинене з хуліганських чи корисливих мотивів [1, с. 1]. Вказаний закон не містить ані визначення наведених у статті першій понять, ані приблизного переліку тих діянь, які б можна було до них віднести.

Відносно того, щодо якої тварини було здійснено жорстоке поводження, що має значення для визначення кола підозрюваних, зазначений злочин можна поділити на здійснення щодо: 1) тварини, у якої є власник; 2) щодо безпритульної тварини; 3) тварин у зоопарках, заповідниках; 4) тварин, над якими проводяться дослідження; 5) тварин, які використовуються у сфері розваг; 6) щодо тварин, що знаходяться у живій природі. За кожним видом злочину можна окреслити певне коло підозрюваних а також визначитися з порядком проведення слідчих дій.

Велика кількість злочинів пов'язаних із жорстоким поводженням з домашніми та безпритульними тваринами вчиняється підлітками. Останнім часом в Україні та закордоном поширюється масові рухи підлітків, де вчинення злочину записується і поширюється в мережі інтернет. Набуває поширення поняття «догхантери», тобто «мисливці на собак». У цьому русі присутні як підлітки так і дорослі. Відштовхуючись від особи злочинця, за рахунок масового поширення в мережі руху «догхантерів» та взагалі активності підлітків у соціальних мережах з'являються шляхи отримання інформації про вчинений злочин або ж можливо про майбутнє вчинення злочину а також можливість отримання доказів, шляхом проведення негласних слідчих дій а також взаємодії з оперативними підрозділами у цій сфері.

Способи вчинення, підготовки і приховування такого злочину дуже різноманітні. У багатьох випадках а особливо у разі пасивної жорстокості (тривале позбавлення їжі та води тварини, тузі нашийники тощо) відсутня підготовка до вчинення злочину як така. Жорстокість по відношенні до тварин взагалі не усвідомлюється суспільством як злочин і часто вчиняється зухвало або з хуліганських мотивів.

Способи вчинення злочину можуть бути різноманітними, але можна виділити основні:

1. Нацькування тварин із корисливих мотивів або ж з хуліганських мотивів.

2. Активні жорстокі дії щодо тварини. Ці в свою чергу можна поділити на: 2.1. Спричинення тварині сильного болю та надзвичайно уразливих страждань. Це спалювання тварини живцем, обливання її кислотою чи лугом, застосування до неї отрути, моріння голодом чи спрагою протягом тривалого часу тощо. Способи, що носять характер мордування або катування, полягають у безжалюбному поводженні, тривалому впливі на тварину з метою отримання хворобливого самозадоволення від спостереження за її стражданнями. Ними можуть бути: нанесення тварині ударів, заподіяння фізичних ушкоджень, каліцтво (травматична ампутація частин тіла в різний спосіб),

розчленування, розтин живої тварини, підпалювання шкіри, кінцівок, спалювання живцем, скидання з висоти, утоплення, закапування; всі інші способи, що підпадають під прояви садизму. Вивчення судової практики показало, що у 25 % випадків жорстоке поводження з тваринами було вчинено із застосуванням садистських методів [6, с. 89]. Проте, оцінюючи наведені цифри, можна припустити, що до них потрапили лише випадки, які пройшли стадію судового розгляду з винесенням відповідного рішення. Насправді, ця цифра може бути набагато більшою, враховуючи конструкцію складу даного злочину.

2.2. Спосіб, який свідчить про відсутність будь-якого жалю до тварини. Наприклад, особа неодноразово проколює шкіру тварини невеличкою голкою, з усмішкою спостерігаючи за тим, як тварина мучиться, хизуючись цим перед іншими особами тощо

3. Пасивні жорстокі дії щодо тварини. Ознаками пасивної жорстокості можуть бути: — носіння тугих нашійників, що спричиняють тварині незручності, з часом викликають біль і спричиняють фізичні ушкодження; — довгі кігті; — хронічні інфекції ротової порожнини, очей; — необроблені і відкриті рани, сліди від переломів кісток, що свідчить про ненадання ветеринарної допомоги; — часткова чи повна відсутність волосяного покриву, гнійники, рани шкіри; — схуднення і знесилення тварини, та ін. [4, с. 1]. За окремими з наведених ознак не слід робити остаточних висновків щодо характеру поводження з тваринами. Проте, наявність декількох ознак вже може переконливо свідчити, що з твариною поводитися неналежним чином. Способами пасивної жорстокості у формі бездіяльності можуть бути: позбавлення тварини їжі, води, допомоги, у т.ч. ветеринарної, утримання тварини у непридатних приміщеннях, що не враховують характер місцевості, погодні умови (залишення на вулиці, під дощем, снігом, на морозі чи у спеку). Слід уважно зважати на ознаки, а потім шукати їм підтвердження у вигляді слідів відповідного поводження. Наприклад, кульгавість при огляді лікарем ветеринарної медицини може свідчити про ненадання тварині своєчасної і кваліфікованої медичної допомоги; забруднені миски із залишками їжі [2, с. 119].

Слід зазначити, що способи приховування злочину також можуть бути відсутні у багатьох випадках. Жорстоке поводження з тваринами є високо латентним злочином і часто самими злочинцями не усвідомлюються як злочин і тому приховувати немає що. Приховування присутнє при жорстокому поводженні з тваринами у зоопарку. Приховування здійснюється шляхом вчинення інших злочинів таких як підробка документів наприклад санітарно епідеміологічної документації, технічної документації про утримання тварин тощо.

Розглянути всі існуючі злочинні дії відносно тварин у рамках однієї публікації видається неможливим, оскільки вони залежать від багатьох чинників об'єктивного і суб'єктивного (найчастіше) характеру: місця, часу, оточуючої обстановки, характерологічних і психічних особливо-

стей суб'єктів злочину. Жорстоке поводження з тваринами потребує більш глибокого дослідження і розроблення кримінологічної методики. На сьогодні правоохоронна система і суспільство загалом не вбачає шкоди, яку завдає такий злочин. Хоча дані статистики доводять, що жорстоке поводження з тваринами майже у всіх випадках переростає у вчинення насильницьких злочинів. Специфіку проблеми жорстокого поводження із тваринами обумовлює розрізнений характер інформації про відповідні факти злочинної поведінки. Цьому виду злочинів притаманна висока латентність. Порівнюючи повідомлення у ЗМІ із даними правової статистики, можна стверджувати, що реальний стан речей невтішний, таких злочинних проявів у рази більше, ніж тих, що враховані офіційною статистикою.

Список використаних джерел

1. Про захист тварин від жорстокого поводження: Закон України від 21.02.2006 № 3447-IV // Відомості Верховної ради України. – 2006. – № 27. – Ст. 230.
2. Александренко В.В. Поняття та способи жорстокого поводження з тваринами / В. В. Александренко // Юридична наука. – 2015. – № 6. – С. 116-120. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/jnn_2015_6_16.
3. Китаева В.Н. Животные и преступления: уголовно-правовое и криминалистическое исследование / В.Н. Китаева. – Иркутск : Изд-во БГУЭП, 2010. – 284 с.
4. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: // <http://www.sobakadruk.ru/stati/aktivnaja-i-passivnaja-zhestokost.html>].

Ключові слова: криміналістична методика, жорстоке поводження з тваринами, способи вчинення, види способів, проблеми розслідування.

Науковий керівник: к.ю.н. Гресь Ю. О.

Гель Інна Валентинівна

студентка 4-го курсу Інституту кримінальної юстиції
Національного університету «Одеська юридична академія»

СОЦІАЛЬНІ МЕРЕЖІ ЯК ДЖЕРЕЛО ІНФОРМАЦІЇ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ І РОЗКРИТТІ ЗЛОЧИНІВ

На сьогоднішній день, в період розвитку інформаційних технологій, питання використання соціальних мереж як джерела важливої криміналістичної інформації при організації розслідування різних злочинів стає досить актуальною. Незважаючи на значну зацікавленість науковців цим питанням, єдині теоретичні і практичні засади